

ב"ה

CHABADANMARK
JØDEDOM MED HJERTE OG MENING

PESACH SEDER VEJLEDNING

HVAD ER EN SEDER?

Sederen er en fest, hvor man læser, fortæller, spiser specielle fødevarer og drikker vin. Den afholdes efter solnedgang på den første og anden aften.

Årets seders er på onsdag, 8. april 2020 og torsdag 9. april 2020.

På sederen skal enhver føle det som om han eller hun personligt rejser ud af Egypten. Vi begynder med historien om vores patriarker Abraham, Isak og Jakob og fortællingen om det jødiske folks dragen ned til Egypten, idet vi ihukommer deres lidelse og forfølgelse. Vi er sammen med dem, mens G-d sender de ti plager for at straffe Farao og hans nation, og følger med, når de forlader Egypten og krydser det Røde hav. Vi er vidner til G-ds mirakuløse hånd, når vandene deles, hvilket tillader israelitterne at passere, vende derefter tilbage for at oversvømme de egyptiske legioner. Når vi spiser bitter mad til minde om lidelse og fattigdom, bliver udgangen af Egypten en realitet - lige så ægte som det festlige måltid og festlige skåle der følger.

Hvordan holde man en Seder?

De ceremonielle fødevarer er arrangeret på en ka'arah eller en seder - tallerken – eller en seder dug.

Seder betyder 'orden, rækkefølge' på hebraisk, da seder-aftenen følger en helt bestemt rækkefølge, som vi her skal kigge på

Rækkefølgen og forklaringerne er i haggadaen.

Selvom teksten er på hebraisk, er det helt acceptabelt at læse haggada i oversættelse, hvis du ikke forstår hebraisk.

I løbet af aftenen får du:

- ◆ Fire glas vin eller druesaft
- ◆ Grøntsager dyppet i saltvand
- ◆ Fladt, knækbrødsagtigt brød kaldet matzah
- ◆ Bitre urter or romaine salat, dyppet i charoset (en blanding af nødder, æbler og vin)
- ◆ Et festmåltid

Hver del har sin plads i en 15-trins koreograferet kombination af smag, lyde, fornemmelser og lugte, der har været med det jødiske folk i årtusinder.

SEDERENS

15 TRIN

1 **KADESH** Kiddush

Sederens leder starter med at læse kiddush. Her erklæres dagens hellighed over et glas vin som er det første vi drikker i løbet af sederen.

2 **URCHATZ** Vaske hænder

Man vasker hænder på samme måde som inden man spiser brød, men denne gang uden velsignelse.

3 **KARPAS** En stykke grøntsag

Man dypper en stykke grøntsag i saltvand. Derefter udtaler man velsignelse og spiser.

4 YACHATZ Deling af matzah

Den midterste af de tre matzah, som ligger på vores sederfade skal deles i to stykker. Det største skal lægges til side for at blive brugt til Afikoman. Den anden del af det midterste matzah lægges tilbage på sederfadet. Denne halve matzah symboliserer ydmyghed og vil senere blive spist som ”styrkens brød”.

5 MAGGID Haggada-historien

På dette tidspunkt bliver den fattige inviteret til sederen og sederfadet stilles til side. Det andet glas vin bliver hældt op og tidspunktet er kommet hvor børnene stiller spørgsmålet: ”Ma nishtana halaila haze mikol haleilot?”
- ”Hvad gør denne aften anderledes fra alle andre aftener?”

- Alle andre aftener spiser vi chametz eller matzah, denne aften spiser vi kun matzah.
- Alle andre aftener spiser vi alle slags grønsager, denne aften spiser vi marror.
- Alle andre aftener dypper vi ikke engang en gang, denne aften dypper vi to gange!
- Alle andre aftener spiser vi siddende eller tilbagelænet, denne aften spiser vi tilbagelænet.

Barnets fire spørgsmål bliver besvaret i løbet af Haggadah. Svarene giver en hurtig gennemgang af den tidlige historie, jødernes lidelser i Ægypten, plagerne der blev bragt over Ægypten og Hashems mirakler der frigjorde det jødiske folk.

6 RACHTZAH

Håndvaskning før måltidet

Efter halvdelen af Haggadah er læst og det andet glas vin er drukket, er tiden til selve måltidet kommet. Da vi som ved alle helligdage spiser brød (matzah) til måltidet, skal vi også i aften vaske hænder, denne gang med en velsignelse.

7-8 MOTZI

MATZAH

Spisning af matzah

Man tager alle 3 stykker matzah, løfter dem op og siger den normale over brød. Derefter lægger man den nederste matzah ned, og siger velsignelsen

”Asher kidishanu....al achilat matzah”.

Man spiser et stykke af hver af de to matzot sammen.

9 MAROR

Bitre urter

Man dypper marror (peberrod/romaine salat) i charoset og siger velsignelsen: ”.....al achilat marror”.

10 KORECH "Sandwich"

Denne "sandwich" er en tradition som er indstiftet af den talmudiske rabbiner Hillel. Den bliver spist med marror i midten. Man tager to stykker af den nederste matza, putter marror i midten og siger "Ken asah Hillel" ("Sådan gjorde Hillel.") og spiser sandwichen

11 SHULCHAN ORECH Festmåltidet

Nu kan vi servere det store festmåltid. Der er tradition for at starte måltidet med et hårdkogt æg i saltvand. En rabbiner fik engang stillet spørgsmålet, hvorfor jøder spiser æg til Pesach. "Fordi æg symboliserer jøder," svarede rabbineren. "Jo længere et æg bliver kogt, jo hårdere bliver det".

12 TZAFUN Den skjulte findes

Når man er færdig med måltidet skal man spise Afikoman, den halve matzah som man lagde til side i starten af aftenen, det er "desserten" som man spiser inden man beder bordbøn og den symboliserer offerlammet.

Det er blevet en tradition at børnene tager Afikoman i starten af måltidet og gemmer den for Sederlederen.

13 **BERACH** Bordbøn efter maden

Det tredje glas bliver fyldt op og man siger bordbønnen. Efter bordbønnen drikkes det tredje glas med en velsignelse. Nu fylder vi et glas vin op til Elijahu, samtidig med vores fjerde glas. Vi åbner døren og læser et stykke, som symboliserer invitationen til profeten Elijahu der vil meddele os Mashiach' kommen.

14 **HALLEL** Lovprisning

Nu hvor vi har hørt om Hashems undergerninger for det jødiske folk er det på tide at vi lovpriser Ham. Når vi er færdige med at læse Hallel siger vi velsignelsen over vinen og drikker det sidste glas.

15 **NIRTZAH** Modtagelsen

Sederen er nu veloverstået. Vi er sikre på at Hashem har taget godt imod den og siger "Le-shana haba'ah bi-
jerushalayim: Næste år i Jerusalem!"

Er dette frihed?

Pesach siges at være fejringen af befrielsen fra slaveriet fra slaveri. Men det virker næsten latterligt at fejre friheden ved ikke at spise brød! Er begrænsninger ikke nøjagtigt det modsatte af frihed? Det afhænger af, hvordan du definerer frihed. Hvis du med fri mener at gøre hvad du vil uden regler eller begrænsninger overhovedet, så har du ret. Hvis jeg kun er fri, så længe ingen fortæller mig, hvad jeg skal gøre, og jeg kan følge alle mine indskydelser, er forbudet mod at spise brød faktisk en overtrædelse af min "frihed." Men er det virkelig frihed?

Er jeg så ikke bare slave af mine indfald og lyster? Hvad hvis min lyst ikke

kommer fra mig? Måske har jeg ønsker, der blev anbragt i mit hoved af andre. Er jeg virkelig fri, hvis jeg følger disse ønsker? Hvad hvis jeg har skadelige lyster?

Kan du kalde mig fri, hvis jeg er bundet af disse lyster?

Hvad med tvangsmæssig eller vanedannende opførsel? Dårliche vaner? Kan du ikke også være en slave af det du ønsker?

Jødedommen definerer friheden meget forskelligt. Ægte frihed er evnen til at udtrykke, hvem du virkelig er. Hvis der er niveauer i din personlighed, der ikke er blevet udforsket, hvis din sjæl ikke har haft mulighed for at blive udtrykt, så er du endnu ikke fri.

Toraen er instruktions manual til vores sjæle. Selvdens tilsyneladende restriktive love er der kun for at tillade os at tappe ind i vores indre jeg. Nogle gange er det kun gennem begrænsninger, at vores sande jeg kan komme ud. Et eksempel på begrænsninger der frigøres, kan findes i fodbold. Sammenlignet med andre sportsgrene er fodbold meget begrænsende, fordi du ikke kan bruge dine hænder. Så er fodbold et frustrerende spil at spille? For en nybegynder ville det måske være.

Hvis du konstant fokuserer på det faktum, at du ikke kan bruge dine hænder, ville det virke temmelig irriterende. Men når du først kender spillet, vil du indse, at netop fordi du i fodbold er begrænset til at bruge dine fødder, er du "fri" til at udvikle andre færdigheder som sparke, snyde og forhindre - evner du ikke vidste du havde.

Tilsvarende er det underliggende formål med jødiske skikke ikke at begrænse os. Tværtimod tjener skikkene til at dæmpe støjen af vores hverdagsagtige eksistens og hjælper os med at tilpasse os de dybere budskaber i livet. Til Pesach er vi faktisk begrænsede i hvad vi spiser. Men ved at ændre vores sædvanlige vaner, bliver vi frie til at se ud over det daglige.

Vores sjæle får en chance for at blive hørt, og intet kan være mere frigørende end det.

Copyright and reprinted with permission from Chabad.org

Med tak til Mette Bentow og Yair Sapir

